

Beszámolók □ Szemlék □ Referátumok

Videotex rendszerek

Dr. BRÜCKNER Huba: Videotex rendszerek és alkalmazásaik. Budapest, SZÁMALK, 1985. 280 p.

DR. BRÜCKNER HUBA

Videotex
rendszerek
és
alkalmazásaik

A teletext és videotex rendszerek alkalmazásai közül első helyen kétségtelenül az információszolgáltatás áll. A felhasználó terminálja, személyi számítógépe vagy tv-készüléke és telefonja segítségével otthonról is hozzájuthat a különböző számítógépes

adatbázisokban tárolt információkhoz. Az így elért adatok jellege nagyon különböző lehet: a politikai és gazdasági élet hírei, helyfoglalási, menetrendi információk, termelési és kereskedelmi adatok, bibliográfiai információk stb. De fontos szerepet játszhat a teletext és a videotex az oktatáshoz és a kulturált szórakozáshoz szükséges információk, programok terjesztésében, illetve új oktatási technológiák kialakításában is.

Különböző online szolgáltató cégek – mint pl. a Dialog Inc. – már évek óta nyújtanak információszolgáltatásokat. Rendszerükön keresztül száznál is több speciális vagy általánosabb érdeklődésre számot tartó adatbázis érhető el online a könyvtárakban, kutatóintézetekben stb. elhelyezett terminálokban. A videotex rendszerek megjelenése óta több szolgáltató vállalat teszi lehetővé az általa kínált adatbázisok elérését videotex terminálon keresztül (pl. Dialog Knowledge Index, BRS After Dark).

A klasszikus online információszolgáltatások és szolgáltatások videotex hálózatokon keresztül megvalósított elérhetőségének előnye, hogy a felhasználók száma nő, ami kedvezően befolyásolja e szolgálatok anyagi stabilitását, valamint visszahat az online rendszerek és szolgáltatásaik további fejlődésére is. Emellett a videotex üzemeltetői a szolgáltatások bővebb választékát kínálhatják, és átvehetik az online rendszereknél kialakult tapasztalatokat is.

Az online információszolgáltató vállalatok egy csoportja a videotex felhasználóknak csak korlátozottan, illetve csak megkötéssel engedi egyes adatbázisok használatát, mások nem tesznek ilyen megkülönböztetéseket.

Az információszolgáltatások lehetnek bibliográfiai adatbázisok keresése, numerikus információk keresése faktografikus adatbázisokból vagy teljes szövegű adatbázisok keresése. Ez utóbbi esetben a felhasználó az eredeti dokumentumot teljes terje-

delmében ismerheti meg (bár ez ma még ritka, reális fejlesztési célnak tekinthető). Ezek a rendszerek természetesen alkalmasak online katalógus szolgáltatására, illetve könyvkölcsönzésre is. A kért könyvet az igénylő postán kapja meg.

Az eddigiekben elsősorban a könyv tájékoztatásiügyi vonatkozásait emeltük ki, Brückner Huba műve azonban ennél sokkal bővebb.

A hazai szakirodalomban elsőként széles körű betekintést kíván nyújtani a videotex rendszerek összetett műszaki és alkalmazási kérdéseibe, felvázolja megjelenésük társadalmi jelentőségét, lehetséges hatásait. Ennek megfelelően foglalkozik a jelenlegi (műsorszórt és párbeszédés) videotex rendszerekkel és alkalmazásaikkal, e rendszerek fejlődésének lehetséges irányjaival és műszaki fejlődésüknek az alkalmazásokra gyakorolt hatásával, társadalmi fogadtatásuk és hatásuk kérdéseivel.

A három fő részre tagolt mű mindenekelőtt a rendszerek definícióját adja meg, melynek keretében a terminológiai egységesítésre is nagy hangsúlyt fektet. Ez annál is inkább indokolt, mert mint minden új területen, a videotex esetében is jelenleg nagy a terminológiai zűrzavar. Az első fő rész ezenkívül a videotex rendszerek fejlődéstörténetét és alkalmazásait tekinti át.

A második fő rész a teletext/videotex rendszertechnikáját ismerteti. Szól a különféle megjelenítési rendszerekről (Teletext/Prestel, Antiope, Telidon és Captain), ezek jellemzőiről, és áttekinti a szabványosítási törekvéseket (CEPT- és NAPLPS-szabványok). Ismerteti a videotex terminálok kialakítási

konceptióit, a terminálokhoz csatolható berendezéseket és felhasználási lehetőségeiket. Az adatbázisok architektúrája mellett bemutatja az alkalmazható keresési módokat és az adatbázisok tartalmi választékát. Az adatátvitellel foglalkozó fejezet az átviteli módok és hálózatok leírásán kívül számos megvalósult rendszer felépítését is bemutatja. Részletebben taglalja az ISO–OSI referenciamodellt és a videotex rendszerek hálózati protokolljait. A rendszertechnikát ismertető második fő részt a videotexre vonatkozó szabványok összefoglalása zárja le. A harmadik fő rész a szolgáltatások bevezetésének problémáival, hatásaival, a felmerülő gazdasági kérdésekkel, a fejlődési irányokkal és a hazai helyzettel ismerteti meg.

A könyv függelékében négy megjelenítési rendszer (Teletext/Prestel, Antiope, Telidon, Captain) bővebb leírásán túl számos európai és tengerentúli videotex-szolgáltató és -fejlesztő szervezet címét is megtaláljuk.

A gazdag irodalomra épülő szakkönyvet a rövidítések feloldása, a fontosabb fogalmak magyarázata, tárgymutató, valamint 93 ábra, 23 táblázat és 43 fénykép (köztük sok színes) teszi teljessé.

A SZÁMALK kiadásában megjelent, szép kivetelű könyv nemcsak a szakembereknek, hanem a korszerű oktatási technikák iránt érdeklődőknek is érdekes olvasmány.

Nagy Elek
(SZÁMALK)

Kialakulóban az információs-kommunikációs tudományok rendszere

A szerző előljáróban kijelenti: "A tudományos diszciplínák napjainkban keletkezett listáiban aligha találni az informatikánál népszerűbb és egyértelműséget nélkülözőbb terminust. Számos nyelvben az információhiány terminussal párhuzamosan használgják, amely nem kevésbé sok jelentésű."

Kijelenti még: "Az információs elméletek, koncepciók, hipotézisek, javaslatok és előfeltételezések e lavinájának megjelenését hiba volna csak szubjektív okokkal megmagyarázni. Ez korántsem elemi, hanem törvényszerű jelenség... Kínálkozik az a következtetés, hogy jelenleg nem egyetlen külön vett információtudomány van kialakulóban, hanem egész rendszer, amelyet az információs-kommuni-

kációs tudományok rendszerének nevezhetünk... A tudományos diszciplínának ez az alakulóban levő komplexuma perspektivikusan az információs kommunikációval kapcsolatos ismereteket egyesítő, bonyolult és sokszintű rendszer képét mutatja."

Cikkének célját abban jelöli meg, "hogya meghatározza a kialakulóban levő információs-kommunikációs tudományok alapvető körvonalait, s amennyire lehet, e rendszeren belül megszabja a különféle információs tudományok, diszciplínák, elméletek és koncepciók helyét".

Szerzőnk tehát jellegzetesen "virágozzék száz virág" álláspontot foglal el e szélesen vett terület alakulásaival kapcsolatban. Sőt, kifejezetten hangsú-